

[Infektioner på huden](#)

Vattkoppor

Vattkoppor är en vanlig infektionssjukdom som orsakas av ett virus. Den är mycket smittsam. Det är vanligt med feber och vätskefyllda blåsor som kliar. Symtomen är ofta besvärligare ju äldre du är. Sjukdomen brukar läka av sig själv. Efteråt finns viruset kvar i kroppen och kan ibland orsaka bältros.

De allra flesta får bara vattkoppor en gång. När du har haft sjukdomen blir du nästan alltid immun. Då kan du träffa personer som har vattkoppor eller [bältros](#) utan att bli sjuk.

Från att ha varit röda utslag bildas blåsor som har en klar vätska inuti.

De här symtomen brukar tillsammans vara vanliga vid vattkoppor:

- feber
- huvudvärk
- trötthet
- röda utslag på överkroppen, armarna och benen.

Det brukar ta mellan tio och tjugo dygn från att du smittas tills de första symtomen märks. De brukar vara feber, huvudvärk och trötthet.

Efter en till två dagar bildas röda utslag, oftast på överkroppen. De kan sprida sig till ansiktet, hårbotten, armarna och benen. Utslagen kan komma överallt på kroppen. De kan komma på slemhinnor, som i munnen, i halsen, vid ändtarmsöppningen, på blygdläpparna, på penisen och ibland i ögat.

Utslagen kan komma i flera omgångar, under några dagar. Vid varje omgång är det vanligt med lite feber. En del får bara enstaka blåsor. Andra får blåsor över hela kroppen.

Utslagen börjar som röda prickar, som blir knottor och till slut blåsor med en genomskinlig vätska i. Utslagen kan vara svåra att se på mörkare hud innan blåsorna kommer. Det är vanligt att det kliar.

Utslagen kan komma i flera omgångar, under några dagar. Vid varje omgång kan du få lite feber.

En del får bara enstaka blåsor. Andra får blåsor över hela kroppen. De spricker efter någon dag och små sårskorpor bildas. Efter några dagar torkar skorporna och trillar av. Det blir små ärr som oftast försvinner helt.

Vattkoppor brukar vara lindrigare ju tidigare i livet du får sjukdomen. Symtomen är ofta besvärligare hos äldre barn. Vuxna får ofta fler utslag än barn och det kliar mer.

Barn brukar bli friska en till två veckor efter de första symtomen, men för vuxna kan det ta längre tid.

Viruset sprids genom utandningsluften och om du till exempel hostar eller nyser. Det kan också spridas genom hudkontakt.

Du kan sprida viruset redan innan du märker av några symtom. Därför är det svårt att undvika att föra smittan vidare. Ofta kan en hel förskolegrupp eller skolklass få vattkoppor samtidigt.

Vattkoppor smittar mest från några dagar innan utslagen visar sig till ungefär sex dagar efter att de har börjat synas. Men det kan smitta tills alla vattkoppor har torkat in och blivit sårskorpor.

De flesta blir sjuka ungefär två veckor efter att de har smittats, men det kan variera från tio dagar och tre veckor.

Alla som har vattkoppor ska hålla sig hemma tills vattkopporna torkat in och inga nya vattkoppor bildas. Det är för att inte sprida smittan vidare, och det gäller både barn och vuxna.

Smittan har ofta redan hunnit spridas när vattkoppor börjar synas hos någon. Därför är det svårt att stoppa vattkoppor på förskolan och skolan.

Ett barn som har vattkoppor kan återvända till förskolan eller skolan när alla vattkoppor har torkat in och inga nya vattkoppor bildas. Barnet ska också orka att vara i en barngrupp hela dagen och delta i de vanliga aktiviteterna. Hen ska också ha varit feberfri i ett dygn utan att ha tagit febernedsättande läkemedel.

Meddela förskolan eller skolan om ditt barn har vattkoppor, eftersom fler kan ha smittats.

Barn som orkar och vill kan vistas utomhus trots sjukdomen.

Det vanligaste besväret med vattkoppor är att utslagen och blåsorna kliar. Du kan göra flera saker själv för att lindra besvären. Det minskar också risken för kvarstående ärr även om den risken oftast är liten. För det mesta läker sårn fint.

Tvätta huden med tvål och vatten. Då undviker du att bakterier kommer in i vattkopporna, så att de bli [infekterade](#). Det kan hända om du kliar dig mycket.

Klipp naglarna så minskar du risken för rivsår.

Du kan lindra klådan med kylbalsam, alsollösning eller svalt vatten.

Kylbalsam och alsollösning finns att köpa receptfritt på apotek.

Vissa receptfria läkemedel med antihistaminer kan användas mot klåda, till exempel läkemedel som innehåller loratadin. Det finns en åldersgräns för många av läkemedlen. Det står angivet på förpackningen.

Undvik att använda kräm eller salva med hydrokortison mot klåda av vattkoppor, eftersom den kan göra att blåsorna lättare blir infekterade av bakterier.

Du kan använda receptfria läkemedel som innehåller paracetamol för att minska besvären om barnet har feber och ont.

Undvik läkemedel med ibuprofen och andra läkemedel som tillhör gruppen NSAID. De kan öka risken för ovanliga men allvarliga infektioner i samband med vattkoppor.

Barn och ungdomar under 18 år bör inte använda läkemedel med acetylsalicylsyra mot feber utan att först prata med en läkare. Läs mer i texten [Receptfria läkemedel mot tillfällig smärta](#).

Ring telefonnummer 1177 eller en [vårdcentral](#) innan du ger något läkemedel till barn som är yngre än sex månader.

Läs mer om att [ge läkemedel till barn](#).

Vattkoppor går över av sig själv, men är du över 18 år ska du söka vård. Ibland behöver även barn söka vård.

Kontakta en [vårdcentral](#) eller en [jouröppen mottagning](#) så snart det går vid ett eller flera av följande besvär:

- Du är 18 år eller äldre och får vattkoppor.
- Du är gravid, har inte haft vattkoppor och misstänker att du har blivit smittad.
- Barnet är mellan sex veckor och sex månader och du som har fött barnet har inte haft vattkoppor.
- Barnet är mycket trött och medtaget.
- Barnet har nedsatt immunförsvar.
- Barnet har ihållande feber över 38 grader i mer än fyra dygn.
- Barnet får många infekterade blåsor, med röd och ömmande hud.
- Barnet får sår i ögonen som ger besvär.
- Barnet får hosta och feber på nytt, efter att blåsorna har läkt.
- Barnet har svåra besvär med klåda och receptfria läkemedel hjälper inte.

Om barnet inte är allvarligt sjuk behöver du inte söka vård någon annanstans om det är stängt. Vänta tills den jouröppna mottagningen eller vårdcentralen öppnar.

Kontakta genast en vårdcentral eller en jouröppen mottagning om barnet är under sex veckor och har symtom på vattkoppor.

Om det inte går eller är stängt på vårdcentralen eller den jouröppna mottagningen, sök vård på en akutmottagning.

Vattkoppor är mycket smittsamt. Du eller barnet kan smitta bara genom att vistas i samma rum som andra människor. Därför ska du ringa innan du besöker en vårdmottagning. Då kan personalen ordna så att du eller barnet får komma direkt till ett undersökningsrum utan att behöva vara i väntrummet.

Ring telefonnummer 1177 om du vill ha [sjukvårdsrådgivning](#). Då kan du få hjälp att bedöma symtom eller hjälp med var du kan söka vård.

Ibland räcker det att du chattar eller [videosamtalar](#) med en läkare för att få vård.

Barn behöver sällan behandlas av vården. Sjukdomen läker av sig själv.

En läkare kan skriva ut läkemedel på recept mot klåda om de receptfria alternativen inte hjälper. Läkemedlen finns i flytande form och kan vara bra för barn som har svårt att svälja tabletter.

Det är vanligt att bli trött av läkemedlen. Det kan vara bra om det är svårt att sova därför att blåsorna kliar.

Du som är över 18 år rekommenderas att få behandling med virushämmande läkemedel, som oftast innehåller valaciklovir. Behandlingen ska helst påbörjas redan det första dygnet som vattkopporerna börjar synas för att ge en bra effekt.

Ibland kan nyfödda barn eller du som har nedsatt immunförsvar behandlas med förebyggande läkemedel med färdiga antikroppar, som också kallas immunglobulin. Läkemedlet bekämpar viruset och gör att du inte blir sjuk om du har blivit utsatt för smitta.

Det är mycket ovanligt att få vattkoppor mer än en gång i livet. När du har sjukdomen bildas antikroppar mot den och du blir nästan alltid immun. Då blir du inte sjuk igen även om du träffar någon som har vattkoppor. Det gäller även om du är gravid.

Viruset som orsakar vattkoppor stannar kvar i kroppen resten av livet. Ibland kan det aktiveras igen och orsakar då sjukdomen bältros, som också ger blåsor på huden.

Vattkoppor kan inte orsaka bältros hos en annan person.

Bältros kan orsaka vattkoppor hos någon som inte har haft vattkoppor tidigare. Det är ovanligt eftersom de flesta har haft vattkoppor redan som barn.

Här kan du läsa mer om [bältros](#).

Risken för fosterskador och andra komplikationer är mycket liten.

Ett blodprov kan visa om du har skydd mot vattkoppor, om du är osäker på om du har haft sjukdomen och tror att du kan ha blivit smittad.

Du får förebyggande behandling om du behöver. Det minskar risken att du blir sjuk.

Vattkoppor i början av graviditeten innebär att skyddande antikroppar förs över från dig till barnet genom moderkakan.

Vattkoppor i slutet av graviditeten innebär att inga antikroppar hinner bildas och föras över till barnet. Då rekommenderas du behandling med virushämmande läkemedel för att undvika att barnet får vattkoppor. Det gäller från vecka 35 och fram till förlossningen.

Ibland kan du få behandling även före vecka 35, även om barnet inte kan få vattkoppor då.

Risken för barn upp till sex månader att få vattkoppor påverkas av om du som födde barnet har haft vattkoppor eller inte.

Du som har haft vattkoppor är immun mot sjukdomen. Antikroppar mot sjukdomen förs över till barnet genom moderkakan. Det ger barnet ett bra skydd mot vattkoppor upp till cirka sex månaders ålder. De barn som trots det blir sjuka får oftast lindriga symtom.

De flesta får inte sjukdomen. Undvik ändå att låta barn under sex månader träffa en person med vattkoppor, om det är möjligt.

Amning ger inget skydd mot vattkoppor. Antikropparna mot sjukdomen förs inte över i bröstmjölken.

Barnet får inga antikroppar under graviditeten om du som är gravid inte har haft sjukdomen. Då kan barnet få besvärliga symtom av att smittas med viruset. Nyfödda kan få behandling med färdiga antikroppar, som hjälper till att bekämpa viruset.

Huden kan bli infekterad av att bakterier komma in i blåsorna om du eller barnet kliar mycket på dem. Varig vätska i blåsorna och röd och öm hud kan vara tecken på att du har fått en hudinfektion. Febern kan komma tillbaka om du får en hudinfektion.

Vattkoppor kan ibland orsaka [lunginflammation](#). Det är vanligast hos vuxna. Det kan vara ett tecken på lunginflammation om du får hosta och feber igen, efter att vattkopporna har läkt.

Det är mycket ovanligt, men vattkoppor hos dig som har ett mycket nedsatt immunförsvar kan leda till [hjärnhinneinflammation](#) eller hjärninflammation. De flesta blir friska utan komplikationer.

Det kan vara svårt att förebygga att vattkoppor sprids, eftersom du är smittsam redan innan du får några symtom.

Det finns vaccin mot vattkoppor, som ger ett bra skydd och har få biverkningar. Det är ett så kallat levande vaccin. Det innebär att en liten dos försvagat vattkoppsvirus sprutas in i kroppen, som då bygger upp antikroppar mot sjukdomen.

Vaccinet ingår inte i det [allmänna vaccinationsprogrammet](#) i Sverige. Du kan välja att vaccinera dig eller ditt barn om du betalar själv. Du kan vaccineras om du inte har starkt nedsatt immunförsvar eller är gravid. Du kan vaccineras fast du ammar.

Vaccinet kan ges till barn från nio månaders ålder, samt till ungdomar och vuxna.

Skyddseffekten mot vattkoppor efter två sprutor är mycket god. Besvären blir lindrigare om du ändå får sjukdomen, jämfört med om du inte har blivit vaccinerad.

Läs [mer om vaccinet](#) på Folkhälsomyndighetens webbplats.

För att du ska kunna vara delaktig i din vård och behandling är det viktigt att du [förstår informationen du får](#) av vårdpersonalen. Ställ frågor om du inte förstår. Du ska till exempel få information om behandlingsalternativ och [hur länge du kan behöva vänta på vård och behandling](#).

Även barn ska [vara delaktiga](#) i sin vård. Ju äldre barnet är desto viktigare är det.

Du har möjlighet att [få hjälp av en tolk om du inte pratar svenska](#). Du har också möjlighet att [få hjälp av en tolk om du har en hörselnedsättning](#).

Om du behöver [hjälpmedel](#) ska du få information om vad som finns och hur du får det.

När du har fått information om vilka alternativ och möjligheter till vård du har kan du ge ditt samtycke eller på något annat sätt uttrycka ett ja. Det gäller även [dig som inte är myndig](#).

Du kan [välja att inte ge ditt samtycke till den vård du erbjuds](#). Du får också när som helst ta tillbaka ditt samtycke.

MER PÅ 1177.SE

- [Utslag och hudförändringar hos barn - bildguide](#)
- [Att vårda tillfälligt sjuka barn hemma](#)

Senast uppdaterad:

2024-05-28

Redaktör:

Lovisa Dragstedt, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare:

Urban Hellgren, infektionsläkare, specialist i läkemedelslära, Karolinska universitetssjukhuset, Huddinge

Fotografer:

Emmali Anséus, 1177.se, nationella redaktionen Emma Hasselgren, 1177.se, nationella redaktionen

Här kan du se bilder på utslag, prickar eller hudförändringar som barn kan få.

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.

[Behandling av personuppgifter](#)

[Hantering av kakor](#)

[Inställningar för kakor](#)

1177 – en tjänst från [Inera](#).